

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อ

ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู

สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

THE SCHOOL-BASED MANAGEMENT ON THE EFFECTIVENESS OF TEACHERS' COMMITMENT TOWARDS SCHOOL UNDER NONGCHOK DISTRICT OFFICE, BANGKOK.

สุนันทา เจริญจิตรโสภณ

Sununta Charoenchitsophon

กัญญากร เอี่ยมพญา

Kanporn Aiempaya

นิวัตต์ น้อยมณี

Niwat Noimanee

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

Faculty of Education Rajabhat Rajanagarindra University

ฉะเชิงเทรา

Chachoengsao

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาระดับความผูกพันต่อโรงเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร และ 4) ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน นำมาเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามสัดส่วนของครูในแต่ละโรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างครูจำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ แบบที่ครูมีบทบาทเป็นหลัก แบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก แบบที่ผู้บริหารของโรงเรียนมีบทบาทเป็นหลัก และแบบที่ชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก

2. ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเต็มใจปฏิบัติงานอย่างสูงเพื่อทำประโยชน์ให้โรงเรียน ด้านความเชื่อถือนยอมรับเป้าหมาย และคุณค่าของโรงเรียน และด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของโรงเรียน

3. แบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก ($r_{xy} = .659$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. แบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานส่งผลต่อความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 2 ด้าน เรียงลำดับด้านที่มีอำนาจพยากรณ์จากมากไปน้อย คือ แบบที่ครูมีบทบาทเป็นหลัก และแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก สร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z'y = .620X_2 + .271X_4$

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, ความผูกพันต่อองค์กร

ABSTRACT

The purposes of this research were to study 1) the school-based management of schools under Nongchok District Office, Bangkok, 2) the level of organizational commitment of teachers towards schools under Nongchok District Office, Bangkok, 3) the relationship of the school-based management and the level of organizational commitment of teachers towards schools under Nongchok District Office, Bangkok, and 4) the school-based management that is effecting to the organizational commitment of the teachers towards schools under Nongchok District Office, Bangkok. Krejcie and Morgan table sample size and the rule of three were used to find the proportion of teachers from each school, and the samples of this study were 260 teachers selected by simple random sampling method. A set of questionnaires as check lists and rating scales was used as the tool of the study. The data were statistically analyzed as percentage, mean (x), standard deviation (S.D.) and Pearson Product Moment Correlation.

The research results were as follows:

1. The school-based management under Nongchok District Office, Bangkok as a whole was at a high level, ranking by the mean scores from high to low: professional control, professional and community control, administrative control, and community control, respectively.

2. The commitment of the teachers towards schools under Nongchok District Office, Bangkok as a whole was at a high level, ranking by the mean scores from high to low: the willingness to work for school benefit, reliability, goals and values acceptance, and school membership maintenance, respectively.

3. The school-based management on the effectiveness of teachers' commitment towards schools under Nongchok District Office, Bangkok was positively ($r_{xy} = .659$) significance different at the level of .05.

4. The school-based management effected the effectiveness of teachers' commitment towards schools under Nongchok District Office, Bangkok: professional control, professional and community control. It could be written the equation in standardized score as $Z'y = .620X_2 + .271X_4$

Keywords : Administration, School-based, Commitment.

บทนำ

กรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครไว้ในมาตรา 89 (21) การจัดการศึกษาให้มีหน้าที่หนึ่งในการจัดการรัฐสวัสดิการให้แก่ประชาชนในพื้นที่ โดยมีการจัดการศึกษาหลายระดับและหลายรูปแบบ คือ การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา การศึกษาระดับประถมศึกษา การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา การศึกษาระดับอุดมศึกษา และการศึกษา

นอกระบบโรงเรียนโดยโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร จัดการเรียนการสอนนอกเวลา และการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นในโรงเรียนอาชีพในสังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพได้ตามมาตรฐานการศึกษาและที่สำคัญกรุงเทพมหานครในฐานะหน่วยงานท้องถิ่นที่ได้รับการกระจายอำนาจส่วนท้องถิ่นให้อำนาจหน้าที่ส่วนหนึ่งที่ต้องดูแลการศึกษาในพื้นที่ของสถาน

ศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอยู่ในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ประชากรในวัยเรียนได้รับความเสมอภาคในการเข้าถึง การศึกษาขั้นพื้นฐานอันจะเป็นการส่งเสริม สนับสนุนให้การ ศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการพัฒนาในทุกด้านและเพื่อให้ ประชากรในวัยเรียนได้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติต่อไป (สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, 2555, น. 1) กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและ การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความ ต้องการภายในท้องถิ่น และมาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสาน และส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการ ศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้ง การเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา, 2554, น. 16) ในส่วนของการดำเนินงานของ โรงเรียนอาจแบ่งการดำเนินงานได้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เกี่ยวกับ การบริหารและส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน บุคลากรในโรงเรียนจึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายสอน แต่อย่างไรก็ตามบุคลากรทั้งสองฝ่ายมิได้ แบ่งออกจากกันโดยเด็ดขาด เพราะบางคนต้องทำหน้าที่ทั้ง 2 ฝ่าย เช่น หัวหน้าสายวิชาที่ยังทำหน้าที่สอนด้วย ประกอบ กับแนวคิดเชิงบริหารที่ต้องการให้การบริหารเป็นการบริหาร แบบมีส่วนร่วม ทำให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีบทบาท ในการบริหารงานของโรงเรียนด้วย ซึ่งการบริหารงานวิชาการ เป็นการบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็น เป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา (กมล ภูประเสริฐ, 2545, น. 6) จากการจัดการศึกษาของประเทศในอดีตพบว่า ปัญหาสำคัญของการบริหารการศึกษา คือ การรวมอำนาจ ไว้ส่วนกลางขาดเอกภาพในการบริหาร ขาดประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ขาดการ มีส่วนร่วมของประชาชน ครอบครัว ชุมชน และสถาบัน ทางสังคมขาดการพัฒนา นโยบายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ หน่วยงานของรัฐ (สุรัฐ ศิลปอนันต์, 2542, น. 3-4) หมวด 5 มาตรา 39 และมาตรา 40 กระทรวงได้กระจายอำนาจการ

บริหาร และการจัดการศึกษาให้โรงเรียนทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยมี คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นองค์คณะบุคคลทำหน้าที่ในการ บริหารโดยทำให้โรงเรียนเป็นฐานหรือศูนย์กลางของการ บริหาร และจัดการศึกษาที่ต่อเนื่องและยั่งยืนที่จะสร้างคุณค่า ความรับผิดชอบ ความผูกพันต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน นัยสำคัญของการ เปลี่ยนแปลงดังกล่าว คือ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะมี บทบาทสำคัญ ในกระบวนการ มีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษา ครูอาจารย์ นักเรียนและผู้ปกครอง ชุมชน ในการ ตัดสินใจบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนไปสู่ทิศทาง เป้าหมายที่ต้องการ คือ คุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) เป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับแนวทางการ บริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554, น. 15) ให้กระทรวง กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหาร ทั่วไป สำหรับรูปแบบการบริหารการสถานศึกษาที่สำคัญ ประกอบด้วย 4 รูปแบบ คือ แบบที่มีผู้บริหารเป็นหลัก แบบที่ มีครูเป็นหลัก แบบที่ชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก และแบบที่ครู และชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก แนวคิดทางการบริหารและการ จัดการศึกษาที่มุ่งให้สถานศึกษาที่มุ่งให้สถานศึกษาเป็น องค์กรหลักในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency & Effectiveness School) ภายใต้กรอบของกฎหมายที่กำหนด โดยมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจที่จะพัฒนานโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษาและร่วมมือ ดำเนินการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหาร ทั่วไป โดยบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมกัน โดย มุ่งเน้นผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดกับผู้เรียนเป็น สำคัญ ภายใต้การมีส่วนร่วมและการตรวจสอบของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการบริหาร จัดการที่เป็นไปตามความต้องการของโรงเรียนเอง โดยการ บริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา ในการใช้อำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบในการตัดสินใจ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ดำเนินการแก้ปัญหาและจัดกิจกรรม การศึกษาของโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อ คุณภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน อย่างไรก็ตามการ

บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่ได้มีสูตรสำเร็จ หรือรูปแบบ กระบวนการบริหารที่สำเร็จรูปแต่ขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจ ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนโดยตรง ในการศึกษาเรียนรู้ ลงมือทำ ปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นรูปแบบที่ เหมาะสมกับโรงเรียนในแต่ละแห่ง ซึ่งผู้นำคนสำคัญของ เรื่องนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ที่จะเป็นผู้นำรูปแบบบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้และปรับปรุงพัฒนาจนเป็น ลักษณะเฉพาะของโรงเรียนตนเองที่รับผิดชอบอยู่ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

การจัดการศึกษากรุงเทพมหานครเป็นอำนาจหน้าที่ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 89 (21) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 โดยมีการจัด การศึกษาหลายระดับและหลายรูปแบบ ภารกิจหลักใน การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร คือ การจัดการศึกษา ในระดับประถมศึกษา ส่วนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถม ศึกษาอาศัยแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2531 ซึ่งเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับนโยบาย การจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษาและสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร ได้จัดขึ้นในโครงการขยายโอกาสทาง การศึกษา โดยได้รับมติคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ดำเนินการได้ เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2535 ซึ่งกรุงเทพมหานคร จัดเป็นการเสริมจากที่กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการเพื่อ สนองนโยบายรัฐบาลในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้แก่ เด็กและเยาวชนของไทย และเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541 คณะรัฐมนตรีที่ได้ลงมติอนุมัติเปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การบริหาร การศึกษาของกรุงเทพมหานครในส่วนของการประถมศึกษา จัดในลักษณะของสายการบังคับบัญชา ซึ่งผู้มีอำนาจ คือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร สำนักงาน เขตและโรงเรียน ตามลำดับ โดยมีสำนักงานการศึกษาเป็นฝ่าย อำนาจการหรือหน่วยงานที่ปรึกษาส่งเสริมสนับสนุนในระดับ กรุงเทพมหานคร และฝ่ายการศึกษาเป็นส่วนราชการ ที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกันในระดับสำนักงานเขต (สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2556, น. 29-31)

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนในความรับผิดชอบทั้งสิ้น จำนวน 37 โรงเรียน จำนวน 757 คน โดยมีสำนักงานเขตซึ่งมีฝ่ายศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ และทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการอย่างมี

ประสิทธิภาพประกอบด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จในการบริหาร จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการ 9 ตัวชี้วัด ด้านการ จัดการเรียนการสอน 6 ตัวชี้วัด และด้านคุณภาพผู้เรียน 9 ตัวชี้วัด เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการบริหาร จัดการคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ กำหนด บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา และบทบาทหน้าที่ผู้บริหาร สถานศึกษา ขอบข่ายและภารกิจงาน 4 งาน ได้แก่ การบริหาร งานวิชาการ การบริหารการเงิน การบริหารบุคคล การบริหาร ทั่วไป และจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายของพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 จากภาระงานดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียน จึงต้องให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการมาก ยิ่งขึ้น เพื่อจะทำให้ครูมีความผูกพันต่อโรงเรียน เพื่อการ ปฏิบัติหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุตาม เป้าหมายที่ตั้งไว้

จากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันขององค์การ ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า บุคคลเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การมากที่สุด เพราะบุคลากร เป็นกลไกสำคัญในกระบวนการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร หรือผู้ปฏิบัติงานในองค์การต่างก็มีความสำคัญเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารที่ดีย่อมตระหนักถึงความสำคัญ ในการบริหารงานบุคคลให้ได้ทั้งงานและน้ำใจคน เพื่อให้ ผู้ปฏิบัติงานในองค์การร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วยความ เต็มใจ และเต็มความสามารถ โดยสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงาน เกิดความพึงพอใจในงาน เกิดความรัก ความศรัทธาใน หน่วยงาน และความรู้สึกเสียสละเพื่อทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังความสามารถและสติปัญญา หาแนวทางในการปรับปรุง ให้หน่วยงานเกิดความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ซึ่งความผูกพันที่มี ต่อองค์การของบุคคลถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะความ ผูกพันเป็นสิ่งที่แสดงออกหรือเป็นตัวบ่งชี้ถึงความรัก ความ ภาคภูมิใจ การยอมรับและการยึดมั่นในจุดมุ่งหมายและ อุดมการณ์ขององค์การ อันเป็นผลให้บุคลากรที่มีความเต็มใจ ที่จะทำงาน เพื่อความก้าวหน้าและประโยชน์ขององค์การ ตลอดจนมีความปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกตลอดไป (Buchanan, 1974, pp. 535-543) ซึ่งในการบริหารโรงเรียน นั้นความผูกพันของครูที่มีต่อโรงเรียนจึงมีความสำคัญยิ่งต่อ คุณภาพของโรงเรียน หากครูมีความผูกพันต่อโรงเรียนมาก ย่อมทุ่มเทให้กับการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

จากสภาพปัญหาและสาเหตุดังกล่าวที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารสถานศึกษาโดย

ใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหาแนวทางการแก้ไขปรับปรุง เสริมสร้าง และสนใจในการบริหารงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
2. ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาครูในด้านความผูกพันต่อโรงเรียน และกำหนดแนวทางการสร้างความผูกพันต่อโรงเรียนของครู

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2557 จำนวนครู 757 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2557 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 260 คน และนำมาเทียบบัญญัติไตรยางค์ตามสัดส่วนครูในแต่ละโรงเรียน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา นำส่งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ เพื่อพิจารณาหาความตรงโดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ จำนวน 5 ท่าน แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า ICO ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ทั้งหมด จำนวน 61 ข้อ ผลการหาคุณภาพใช้ได้ทั้งหมด 61 ข้อ ดำเนินการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .95 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครู ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Best & Kahn, 1993, p. 246)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครู ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Best & Kahn, 1993, p. 246)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
2. ดำเนินการส่งแบบสอบถามไป 260 ชุด ด้วยตนเอง กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 37 โรงเรียน ได้รับคืน 260 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100
3. ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์เป็นข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน และวุฒิการศึกษา โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ

2. วิเคราะห์รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มาคำนวณเพื่อวิเคราะห์แล้วหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ

3. วิเคราะห์ระดับความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มาคำนวณเพื่อวิเคราะห์แล้วหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ใช้หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

5. การวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยใช้วิธี stepwise

ผลการวิจัย

1. ผลของการศึกษาสภาพผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 260 คน ชาย 59 คน หญิง 201 คน ระดับอายุ ไม่เกิน 30 ปี จำนวน 32 คน ระดับอายุ 31-45 ปี จำนวน 142 คน ระดับอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 86 คน ครูผู้ช่วย จำนวน 44 คน ครู คศ.1 จำนวน 76 คน คศ.2 จำนวน 78 คน ครู คศ.3 จำนวน 62 คน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ไม่เกิน 10 ปี จำนวน 142 คน ปฏิบัติงานในโรงเรียน 11-20 ปี จำนวน 62 คน ปฏิบัติงานในโรงเรียน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 56 คน ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน ปริญญาตรี จำนวน 193 คน และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 65 คน

2. ผลของการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

หนองจอก กรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ 1) แบบที่ครูมีบทบาทเป็นหลัก 2) แบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก 3) แบบที่ผู้บริหารของโรงเรียนมีบทบาทเป็นหลัก 4) แบบที่ชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก

3. ผลการศึกษาความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เรียงตามลำดับดังนี้ 1) ด้านความเต็มใจปฏิบัติงานอย่างสูงเพื่อทำประโยชน์ให้โรงเรียน 2) ด้านความเชื่อถือ ยอมรับเป้าหมาย และคุณค่าของโรงเรียน 3) ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของโรงเรียน

4. ผลการศึกษากาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก ($r_{xy} = .659$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการศึกษากาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานส่งผลต่อความผูกพันต่อโรงเรียนของครูโดยรูปแบบที่มีอำนาจพยากรณ์มากที่สุด คือ แบบที่ครูมีบทบาทเป็นหลัก (X_2) มีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .580 รองลงมา คือ แบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก (X_4) โดยมีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .277

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาผลของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา ค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ 1) แบบที่ครูมีบทบาทเป็นหลัก 2) แบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก 3) แบบที่ผู้บริหารของโรงเรียนมีบทบาทเป็นหลัก 4) แบบที่ชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก ซึ่งจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยที่นำมาศึกษาส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประภัสสร เทพศาสตร์ (2553, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดโรงเรียนเทศบาลจังหวัดระยอง สุวิทย์ จันทร์คงหอม (2548, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ

โรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตทวีวัฒนากรุงเทพมหานคร สุธี พิทักษ์วงศ์ (2549, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยสภาพ การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 และ เสาวณี ทิพย์วารี (2548, บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาวิจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นต้น

ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ในรูปของคณะกรรมการที่มา จากคณะบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสถานศึกษานั้น ๆ เป็นการบริหารที่สอดคล้องกับนโยบายการบริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาที่จำเป็นต้อง ตัดสินใจและกำหนดรูปแบบของการบริหารจัดการให้ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและ สังคมด้วยตนเอง

2. จากการศึกษาความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัด สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมาก ไปน้อยดังนี้

2.1 ด้านความเต็มใจปฏิบัติงานอย่างสูงเพื่อทำ ประโยชน์ให้โรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ครูมีความผูกพันมากที่สุด คือ เต็มใจทำงานในโรงเรียนแห่งนี้ด้วยความสามารถเพื่อให้ งานประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ แม็กแคร็กแคน และ คนอื่น ๆ (McCracken & et al., 1984, pp. 66-74) ที่ได้สรุป ผลการวิจัยระดับความผูกพันต่อองค์กรมีส่วนสัมพันธ์กับ คุณลักษณะงานที่ทำหายความสามารถและมีแนวโน้มที่จะนำ ไปสู่ความพึงพอใจในงาน เพราะได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ได้ใช้ความพยายามเพื่อบรรลุเป้าหมายที่น้อยคนจะทำได้ หรือ การได้ใช้ความชำนาญเฉพาะตัว เมื่อทำงานให้สำเร็จจะนำมา ซึ่งความพอใจในงาน

2.2 ด้านความเชื่อถือ ยอมรับเป้าหมาย และ คุณค่าของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ครูมีความผูกพันมากที่สุด คือ พร้อมจะบอกผู้อื่นว่าท่านทำงานในโรงเรียนแห่งนี้ ซึ่งสอดคล้อง กับ กรีนเบิร์ก และแบรอน (Greenberg & Baron, 1993, p. 176) ที่ได้ชี้แนะให้เห็นถึงผลของความผูกพันต่อองค์กร

ไว้ว่า 1) หากคนมีความผูกพันต่อองค์กรสูง อัตราการ ขาดงานและการลาออกจะต่ำ 2) หากมีความผูกพันต่อองค์กร สูง ระดับความตั้งใจที่จะเสียสละทำงานให้กับองค์กรสูง และ 3) หากมีความผูกพันต่อองค์กรสูงความคิดเห็นส่วนตัวจะ เป็นไปในทางบวก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความผูกพันต่อองค์กร มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร การลดอัตราการ ลาออก และการคงความเป็นสมาชิกขององค์กรอยู่ต่อไป รวมทั้งเป็นเงื่อนไข สำหรับประสิทธิผลขององค์กรอีกด้วย

2.3 ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิก ของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า ข้อที่ครูมีความผูกพันมากที่สุด คือ ปฏิบัติตาม กฎระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียนแห่งนี้ด้วยความเต็มใจ ซึ่งสอดคล้องกับ สเตียร์ (Steers, 1977, pp. 122-123) ที่ได้ กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพัน คือ ความรู้สึกว่าตนมี ความสำคัญต่อองค์กร รู้สึกว่าองค์กรเป็นที่พึ่งได้ มีทัศนคติ ต่อเพื่อนร่วมงาน และองค์กร

ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความผูกพันต่อโรงเรียน ของครู ที่มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของแต่ละบุคคล ที่มีต่อสถานศึกษา โดยมีความเต็มใจปฏิบัติงานอย่างสูงเพื่อ ทำประโยชน์ให้โรงเรียน มีความเชื่อถือ ยอมรับเป้าหมายและ คุณค่าของโรงเรียน และมีความต้องการที่จะรักษาความเป็น สมาชิกของโรงเรียนต่อไป เกิดความตั้งใจที่จะปฏิบัติงาน ในหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ กำหนดไว้ ซึ่งแม้ว่าจะมีอุปสรรค ความเหนื่อยยาก ลำบาก มีความท้อแท้บ้างในบางโอกาส แต่ก็ยังรักและศรัทธาในอาชีพ และโรงเรียนของตนเอง ที่ปรากฏเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหาร โรงเรียนให้ความสำคัญกับครูโดยการให้ความสนใจ เป็นกันเอง มีความเอาใจใส่ และเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นผู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ รวมไปถึงมีรูปแบบของการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ก็จะส่งผลต่อการ พัฒนาบุคลากร ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดตามทฤษฎี เมเยอร์ และแอลเลน (Mayer & Allen, 1993, pp. 538-551) ที่ได้ กล่าวถึงความผูกพันในองค์การว่าเป็นความสัมพันธ์ของบุคคล ที่มีต่อองค์กร อันประกอบด้วย ความผูกพัน ทางด้านจิตใจ ความผูกพันด้านความคงอยู่ และความผูกพันด้านบรรทัดฐาน ความผูกพันจะส่งผลให้บุคลากรในองค์การลดพฤติกรรมที่ไม่ พึงประสงค์ มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คัสลีย์ (Guzley, 1992, pp. 379-402) ที่กล่าวว่า ระดับความผูกพัน ต่อองค์กรมีส่วนเกี่ยวเนื่องกับบรรยากาศขององค์กร การมี

ส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการได้รับการนิเทศงานบ่อย ๆ นั้น มีผลโดยตรงต่อความผูกพันของครู และมีความสอดคล้องกับ กาญจนา ทรรพนันท์ (2547, น. 105) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างการเสริมพลังอำนาจในงานกับความผูกพันขององค์กร ของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มศรีนครินทร์ พบว่า ระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มศรีนครินทร์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานกับความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัด สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร สถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับความผูกพันต่อโรงเรียน ของครูรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับดังนี้ การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานแบบที่ครูมีบทบาทเป็นหลักกับความผูกพันต่อโรงเรียน ของครู การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแบบที่ ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลักกับความผูกพันต่อโรงเรียน ของครู และการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แบบที่ชุมชนเป็นหลักกับความผูกพันต่อโรงเรียนของครู ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อย คือ การบริหารสถานศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแบบผู้บริหารของโรงเรียนมีบทบาท เป็นหลักกับความผูกพันต่อโรงเรียนของครู ซึ่งสอดคล้องกับ สำเนียง วิลามาศ (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบรรยากาศของ โรงเรียนส่งผลต่อความผูกพันของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า บรรยากาศโรงเรียนที่ส่งผลต่อความผูกพันของครู ได้แก่ มิติ การสนับสนุนซึ่งมีผลทางบวกกับความผูกพัน และมีความ สอดคล้องกับ แฮทตัน (Hatton, 1997, p. 42A) ที่ได้ศึกษา เกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานภาพที่ต้องมี ประสิทธิภาพสูงและค่าตอบแทนทางสังคมเศรษฐกิจต่ำ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของครู มีผลต่อความสำเร็จของนักเรียนสูง คือโรงเรียนที่ครูมีระดับ ความผูกพันต่อองค์กรสูงนักเรียนก็จะมึระดับความสามารถ สูง และโรงเรียนมีครูมีระดับความผูกพันต่อองค์กรต่ำนักเรียน ก็จะมีระดับความสามารถต่ำเช่นกัน โดยสถานะที่เอื้ออำนวย ให้ความผูกพันต่อองค์กรของครูช่วยในด้านความสำเร็จของ นักเรียน ได้แก่ การได้เข้าร่วมในการตัดสินใจสภาพสังคมความสัมพันธ์ของความร่วมมือต่อนักเรียนผู้ร่วมงานและผู้ปกครอง การพัฒนาทางด้านอาชีพอย่างต่อเนื่องการยอมรับและ

สิ่งตอบแทนการมีผู้นำด้านการบริหารมีอาชีพและความ เต็มใจที่จะสละเวลาและกำลังในงานของโรงเรียน

ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานส่งผลต่อความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัด สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร การจัดการและ การบริหารการเรียนการสอนเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหาร สถานศึกษา และครูในแต่ละแห่ง ประกอบกับความสำนึก ในหน้าที่ที่รับผิดชอบของครูอย่างแท้จริง ทำให้ส่งผลต่อความ ผูกพันของครูกับนักเรียน ครูกับผู้บริหารสถานศึกษา และครู กับโรงเรียนที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่ในการสอน อบรม ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เด็กนักเรียนมายาวนานและต่อเนื่อง

4. จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานกับความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัด สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบที่มี อำนาจการพยากรณ์มากที่สุด คือ แบบที่ครูมีบทบาทเป็นหลัก รองลงมาคือ แบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก แสดง ให้เห็นว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แบบที่ครูมี บทบาทเป็นหลัก และแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก ส่งผลต่อความผูกพันต่อโรงเรียนของครู โดยรวม อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ ดอนดีโร (Dondero, 1993, p. 1607) ที่ได้ทำการวิจัยการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ของครูประสิทธิผลของโรงเรียน และความพึงพอใจในการ ทำงาน และมีความสอดคล้องกับ กาญจนา ชูซัง (2543, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการ บริหารกับความผูกพันต่อโรงเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12 อยู่ในระดับสูง

ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการที่ครูมีบทบาทเป็นหลัก ในการบริหารงานภายในโรงเรียนด้วย ซึ่งผู้แทนคณะครูจะมี สัดส่วนมากที่สุดในคณะกรรมการโรงเรียน ประกอบกับครู เป็นผู้ใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์กับนักเรียนมากที่สุด ซึ่งเป็น ผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูจึงย่อมจะรู้ปัญหาทุกอย่างได้ดีกว่า และหาก เกิดปัญหาจะสามารถตัดสินใจแก้ไขได้ตรงจุดมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า แบบ

ที่ครูมีบทบาทเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งอาจหมายถึงการบริหารแบบนี้เกิดจากแนวความคิดที่ว่า ครูเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ครูเป็นผู้ปฏิบัติจึงย่อมจะรู้ปัญหาทุกอย่างได้ดีกว่า และสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดมากที่สุด

2. จากการศึกษาความผูกพันต่อโรงเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านความเต็มใจปฏิบัติงานอย่างสูงเพื่อทำประโยชน์ให้โรงเรียนมีค่าเฉลี่ยมาก เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของครูที่ตั้งใจใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในการปฏิบัติงานให้กับโรงเรียน โดยมีความตรงต่อเวลา มีความพยายามในการทำงาน มีความเสียสละที่จะทำงานเต็มที่ โดยคำนึงถึงคุณภาพของงาน และชื่อเสียงของโรงเรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยของครูตามบทบาทเป็นหลักที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมกับชุมชน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

2. ควรศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารแบบมีบทบาทเป็นหลักที่ส่งผลต่อความผูกพันของครู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

กมล ภูประเสริฐ. (2545). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: เสริมสิน พรี่เพรส ซีเอสเอ็ม.

กาญจนา ชูซึ้ง. (2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารกับความผูกพันต่อโรงเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

กาญจนา ทรรพนนท์. (2547). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานกับความผูกพันต่อองค์การของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มครีนครินทร์*. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

ประภัสรา เทพศาสตรา. (2553). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดโรงเรียนเทศบาล จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (2553). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 127 ตอนที่ 45 ก (22 กรกฎาคม 2553).

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528. (2528). *ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ)*. เล่มที่ 102 ตอนที่ 115 (31 สิงหาคม 2528).

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2556). *รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2555*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร. (2555). *จัดทำสถิติสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2554*. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานวิจัย 2 กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง.

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร: วี. ที. ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

สำเนียง วิลามาต. (2542). *บรรยากาศโรงเรียนที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

สุธี พิทักษ์วงศ์. (2549). *สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช.

สุรัฐ ศิลปอนันต์. (2542). *แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

- สุวิทย์ จันทร์คงหอม. (2548). *การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- เสาวณี ทิพย์วาริ. (2548). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช.
- Best, J. W. & Kahn, J. V. (1993). *Research in Education*. (7th ed). Boston: Allyn and Bacon.
- Buchanan, B. (1974). "Building Organizational Commitment: The Socialization Of Managers in Work Organizations". *Administrative Science Quarterly*, 19, 4, pp. 533-546.
- Dondero, G. M. (1993). "School-Based Management, Teachers' Decisional Participation Levels, School Effectiveness, and Job Satisfaction". *Dissertation Abstracts International*, 54-05A, p. 1607.
- Greenberg, J. & Baron, R. A. (1993). *Behavior in the Organizations* (4th ed). New York: Simon & Schuster.
- Guzley, R.M. (1992). "Organizational Climate and Communication Climate: Predictors of Commitment to the Organization". *Management Communication Climate Quarterly*, 5, 379, pp. 379-402.
- Hatton, Sylvia A. (1997). "Teacher Organizational Commitment in High Performing. Low Development School Principles". *Dissertation Abstracts Intentional*. 58, 10, pp. 3893-A.
- Krejcie, R.A. & Morgan, D.W. (1970). "Determining sample size For research Activities". *Educational and Psychological Measurement*, 30, 3, pp. 607-608.
- Mayer, J. P. & Allen, N.J. Natalie. (1993). "Testing the Side-Bet Theory of Organizational Commitment: Some Methodological Considerations". *Journal of Applied Psychology*, 9, 7, p. 58.
- McCracken, et al. (1984). "Hormone receptor control of pulsatile secretion of PGF2a from ovine uterus during luteolysis and its abrogation in early pregnancy". *Animal Reproduction Science*, 7, pp. 31-55.
- Steers, R. M. (1977). "Antecedents and Outcomes Job Organizational Commitment". *Administrative Science Quarterly*, 22, 1, pp. 46-75.

ผู้เขียนบทความ

นางสาวสุนันทา เจริญจิตรโสภณ

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

เลขที่ 422 ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000

E-mail: charoenchitsophon@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กัญญา เอี่ยมพญา

และ ดร.นิวัตต์ น้อยมณี

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

เลขที่ 422 ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000